

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

✿ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ ✿

— Δυστυχία μας! Έλα αυτά, ψιθύρισε κάποιος.
 — Δέ μου λές, Αντρέα; Πόση ώρα λογαριάζεις για να φτάσης στο τέλος;
 — "Α έδω πεύρθατε, δέ μου γλυτώνετε εύκολα. Θά με ακούσετε ως τὸ τέλος θέλοντας και μή.
 'Ο Αντρέας κούμπωσε τὸ σακκάκι του, ξερόδηξε κ' ετοιμάστηκε νάρχιση ἀφού ἔρρηξε πρώτα μιὰ γλύκειά ματιὰ στὶς κυρίες σὰ νάθελε νὰ πάρη ἀπὸ κείνες κουράγιο. Τριμμένο τὸ σακκάκι του, λιγδιασμένο, τὰ παπούσια του ξεσκισμένα, τὸ κολλάρο πολυφορεμένο.
 — 'Ανάθεμά σε γιὰ τέχνη, μωρμούρισε κάποιος βλέποντάς τονε σὲ αὐτὰ τὰ χάλια.
 — 'Η τέχνη εἶναι ἱερή, ἀποκρίθηκε ὁ Αντρέας σταματώντας μιὰ στιγμή τὸ διάβασμα γιὰ νὰ διαφεντέψῃ τὴ τέχνη πού βριζότανε.
 'Η ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἀπλή. "Ένας ποιητὴς σκεδιάζει ἕνα καινούριο καράδι. Στὰ τελευταία τὸν κλείνουν σ' ἕνα τρελλοκομείο με ἑλες τίς διαμαρτυρίες του.
 Τὸ ἔργο, πού εἶναι πιδὸν πολὺ ἕνα λυρικό ποίημα, δέ γενναίε κανένα δραματικό ἐνδιαφέρο. Τὸ θέμα εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὴν κοινὴ ἀντίληψη και τὸ ἀκροατήριό του δὲν εἶναι παρασκευασμένο νὰ τὸν παρακολουθήσῃ στὰ φιλοσοφικοκοινωνικά κετάγματα τ' ὀν ἀφήνει νάνεδαίνῃ, νὰ χάνεται στὰ ὕψη, δὲν ἔχει φτερά νὰ τονε συντροφέψῃ σ' ἕνα τέτοια ἀψηλὸ ἀνέδασμα. 'Επὶ τέλους κάποιος χάνει τὴν ὑπομονή.
 — Εἶναι πιδὸν ἀκόμα; ρωτάει.
 — Τώρα μπαίνουμε στὴ δευτέρη πράξη.
 — Καλὰ ξημερώματα.
 — "Οχι, ὑποθέτω νὰ τελειώσουμε νωρῆτερα, ἀποκρίνεται σοδαρὰ ὁ Αντρέας.
 — Βρὲ τὸν ἀθεόφοβο, ὡς τὸ πρὸν ἔχει κουράγιο νὰ μᾶς κρατήσῃ ἔδῳ.
 — Μὰ δὲν ἔχει και λίγο ἔρωτα μέσα αὐτὸ τὸ ἔργο; τί δρᾶμα εἶναι αὐτό; μωρμούριζει ἡ Καλλιόπη, ζαρώνοντας τὰ χειλάκια της.
 — 'Ανώτερη τέχνη. Τί νὰ κάνουμε; Θά τὴν ὑποφέρουμε, ψιθυρίζει ἕνας.
 Τὴ στιγμή ἐκείνη ἀνοίγει ἡ πόρτα τῆς διπλανῆς κάμαρας κ' ἡ Ρίκα προβάλλει μ' ἕνα μεγάλο δίσκο στὸ χέρι.
 — "Ένα φασκόμηλο γιὰ νὰ ζεσταθῆτε, λέει γελώντας ἐνῶ ἡ ἄχνα τῆς περεχάει τὸ πρόσωπο.
 — 'Απὸ τὸ δρᾶμα, προσθέτει ὁ Γιώργος.
 — "Οχι, ἀπὸ τὸ κρῦο. Μὴ τοὺς συνερῆζετε κύριε Αντρέα, θέλουνε νὰ σᾶς πειράζουνε, λέει ἡ Ρίκα σ' ἕναν τόνο γιομάτο καλωσύνη φέρνοντας γῦρο τὸ δίσκο.
 Καθένας ἀρπάζει ἀπὸ ἕνα φλυτζάνι ἀχνιστό, μοσκομουρουδάτο, με μιὰ λεμονόφλοδα πού κολυμπάει στὴ μέση.
 — Δέ φτάσανε τὰ φλυτζάνια κ' ἔβαλα και σὲ ποτήρια, λέει ἡ Ρίκα.
 — Σὰ σαλέπι. Δὲν πειράζει, τὸ ἴδιο μᾶς κάνει. Μποροῦσα νὰ τὸ πιδὸν και μέσα ἀπὸ τὸ μπρίκι, λέει ὁ Αντρέας φέρνοντας τὸ ποτήρι στὰ χειλια του.
 — "Εξοχο. 'Αληθινὸ ποίημα, μωρμουράει σὰ νὰ κολυμποῦσε σὲ πέλαιος εὐτυχίας.

Με τὴν τελευταία ρουφηξιά ὁ Αντρέας ξαναρχίζει τὸ διάβασμα. 'Η φωνή του σὰ νὰ τοὺς νανουρίζῃ και τὸ φασκόμηλο πού τοὺς ζέστανε τὰ μέλη, σὰ νὰ τοὺς ἔφερε ἕνα κλάρωμα στὰ μάτια. Κάποτε ἀκούγεται ἕνα ροχαλητό μὰ ὁ Αντρέας ξακολουθαίε τὸ διάβασμα ἀδιάφορος. 'Η λάμπα σιγαλομουρμούριζει μονότονα.
 Τὸ φινάλε στὴν πιδὸν τραγικὴ σκηνή, τρεῖς τέσσερις εἶχανε τὰ μάτια τοὺς ἀνοικτὰ γιὰ νὰ τὸ ἀπολάψουνε.
 — Ξυπνήστε, φώναξε κάποτε ὁ Αντρέας.
 Εἶτανε ἡ ὑστερνή λέξη πού λέει ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου πεθαίνοντας, σὰ μιὰ προτροπή, σὰν ἕνα σάλπισμα πρὸς ἕνα πλῆθος νυσταγμένο.
 — Τέλειωσε; μωρμούρισε κάποιος ἀνοίγοντας ἄξφρα τὰ μάτια του.
 Τὸ τέλος ξανάφερε τὴν εὐθυμία στὴ συντροφιά; ὁ καθένας προσπαθοῦσε να βρῇ κάτι γιὰ νὰ παινέψῃ τὸ ἔργο πού δὲν ἄκουσε; ὁ Αντρέας θρονιασμένος στὸν καναπέ ἀνάμεσα στὶς δυὸ δεσποινίδες δεχότανε τὰ παινέματα, εὐτυχισμένος. Μιὰ στιγμή τὸν ἀρπάξανε δυὸ ἀπὸ τὸν καναπέ και τονε σηκώσανε ἀψηλά. "Επειτα τὸν ἀφήσανε λεύτερο μὰ κείνος τὰ κατάφερε νὰ πέσῃ στὴν ἀγκαλιὰ τῶ δυὸ κοριτσιῶν πού ἀνοίξανε τὰ χέρια τοὺς γιὰ νὰ τονε δεχτοῦνε.
 — Μασκαρατζῆκο. "Α δὲν ξέρεις νάνεβαίνῃς, ξέρεις βλέπω τουλάχιστο νὰ πέφτῃς, φώναξε ὁ Ζήσης.
 'Ο Αντρέας εἶχε θρονιαστὴ τώρα στὰ γόνατα τῆς Καίτης περώνοντας τὸ χέρι του γύρο στὸν τράχηλό της.
 — Τέτσιος θρόνος ταιριάζει σ' ἕναν ποιητὴ, φώναξε ἐνῶ κείνη τονε χάδευε στὰ μάγουλα.
 — Ζήτω ὁ ποιητὴς μας, φώναξε ἡ Καλλιόπη.
 — Ζήτωωω...
 — "Α, δὲν ἀρκεί δεσποινὶς αὐτό. Στὸ βωμὸ τῆς τέχνης πρέπει νὰ καταθέσετε και τὴ θυσία σας. 'Ακούστε λοιπὸν τί δριζει ἡ τέχνη, ἡ ἀψηλή, ἡ ἀγνή τέχνη.
 — 'Ακοῦμε.
 — Λοιπὸν ἡ δεσποινὶς Καίτη στὸ βωμὸ τῆς τέχνης ὑποχρεώνεται νὰ καταθέσῃ... ἕνα ζευγάρι μετζεσόλες; κοιτάξτε δεσποινὶς τὰ παπούσια μου, φώναξε ὁ Αντρέας σηκώνοντας τὸ πόδι του ἀψηλά.
 — Ἐκάρφωτη τέχνη, φώναξε ὁ Γιώργος.
 'Ο Αντρέας ξακολούθησε με τὸ ἴδιο σοδαρὸ ὕφος.
 — 'Η δεσποινὶς Καλλιόπη ὑποχρεώνεται νὰ καταθέσῃ στὸ βωμὸ τῆς τέχνης, ἕνα... γεῦμα με μπόρα...
 — Κ' ἡ Ρίκα; ρώτησε ὁ Νίκος ἀνυπόμονα.
 — 'Η Ρίκα; Λοιπὸν ἡ Ρίκα θά καταθέσῃ τὴν πιδὸν ἱερή, τὴν πιδὸν ἀγνή θυσία... Μιὰ νύχτα ἔρωτα γιὰ τὸν ποιητὴ.
 — Ζήτω ω ω ω, φωνάξανε ἄλοι και μόνο ὁ 'Αλέξης ζάρωσε σὰν τὸ φεῖδι στὴν τρύπα του.
 — Αἱ, καιρὸς νὰ παγαίνουμε. "Εχουμε και δουλειὰ αἰριο, φώναξε ὁ Ζήσης...
 "Ένας ἕνας φεύγουνε οἱ καλεσμένοι. Σὲ λίγο ἀδειάζει ἡ κάμαρα. 'Ο 'Αλέξης πούχε ἀπομείνει τελευταίος, ζυγώνει τὸν Αντρέα.
 — Μπράβο Αντρέα. Το ἔργο σου με συγκίνησε, πιστεύε με, εἶπε σιγαλὰ σὲ συγκινημένον τόνο.
 — Τὸ ἤξερα. Μόνο ἐσὺ μποροῦσες νὰ με νοιώσης

Οι ψυχές μας συγγενεύουνε.

Ο Άλέξης σφίγγει το χέρι της Ρίκας και κατεβαίνει τη σκάλα. Στο δρόμο πούναι έρημος, σκοτεινός, περιμένει ο Ζήσης.

— Θα σε συνοδέψω στο σπίτι σου, είπε ο Ζήσης.
— Δεν έχω πιά σπίτι, αποκρίθηκε ο Άλέξης σε τόνον ήρεμο.

Κείνος τόν κοίταξε άπορώντας.

— Βέβαια. Ή σπιτονοικοκυρά μου μ' έβγαλε.

— Μαλλώσατε;

— Δεν είτανε ανάγκη. Της χρουστάω δυο νοίκια.

Έπειτα ανακάλυψε πώς είμαι κι άθεος.

Προχωρούσανε κ' οι δυο στο δρόμο άργά.

— Άς είναι' δέ χάθηκε ο κόσμος για σπίτι. Μά να σου πώ την ιδέα μου; είπε ο Ζήσης ύστερις από κάμ- ποση σιωπή.

— Σέκουω.

— Νά. Δεν έπρεπε να φύγης από το Λύκειο.

Ο Άλέξης εξαφνιάστηκε.

— Μου είτανε αδύνατο να μείνω περισσότερο. Εί- μωνα ξένος εκεί μέσα. Δεν μπορείς να το φανταστής μά είναι τρομερό να παλεύη κανείς κάθε στιγμή με τη συνειδησή του. Έπρεπε, έπρεπε επιτέλους να μπώ σε κάποια τάξη με τόν έαυτό μου. Είτανε ένα μαρτύ- ριο για μένα, αποκρίθηκε ο Άλέξης σ' ένα ζεστόν τόνο.

— Έχασες τόν ψωμί σου.

— Βρήκα τή γαλήνη της ψυχής μου. Τώρα νοιώθω πώς αναπνέω άγέρα λεύτερο.

— Κανείς δέν είναι λεύτερος και μη γελιέσαι. Όλοι παιός λίγο, παιός πολύ σκλάβοι είμαστε.

— Έγώ τώρα είμαι λεύτερος. Δεν έχω κανέναν ά- νάγκη.

— Σου φαίνεται. Δεν έχεις σήμερα, θάχης αδριο.

Ο Άλέξης σώπασε βυθισμένος σε σκέψη.

— Επτάψυχος είναι ο δχτρός. Τί βγαίνει να τού κόψης τόν ένα κεφάλι άμα είναι να φυτρώσουνε δυο στη θέση του; Χρειάζεται κάτι άλλο άποτελεσματικώτε- ρο... Στη ρίζα του πρέπει να χτυπηθή τόν κακό.

Ο Άλέξης τόν άκουγε σιωπώντας. Τά λόγια του τού κάνανε βαθειάν έντύπωση.

— Καλά τόν λές. Μά θα μου είτανε αδύνατο να ξα- νημπώ στο ζυγό.

Ο Ζήσης ζάρωσε τά χείλια του.

— Πρέπει να πολεμάς τόν δχτρώ με τά ίδια του τά όπλα. Ποιό είναι τόν ποιό μεγάλο όπλο του; τόν ψέμμα πού μάς άφιονίζει. Λοιπό και μείς θα μεταχριστούμε τόν ψέμμα σαν ένα χρήσιμο όπλο. Τόν σπουδαίο είναι να έξοντωθή ο δχτρός' τά μέσα δέν έχουνε σημασία.

— Πρέπει να πεθάνη κανείς για τήν άλήθεια, ψι- θύρισε ο Άλέξης σιγαλά.

— Να πεθάνη. Καλά. Μά με τρόπο πού να μη δίνη στόν άλλο τόν δικαίωμα να πη «βρέ τόν βλάκα» ένας ώραιος θάνατος είναι μιá ώραία σκηνή στο θέατρο της ζωής. Μά ή σκηνή αυτή πρέπει να ναι δικαιολο- γημένη, άπαραίτητη για τήν ένότητα τού έργου' άλ- λοίως καταντάει ώραιοπάθεια, νευραστένεια.

Ο Άλέξης βυθίστηκε πάλε σε σκέψη.

Τόν φεγγάρι έτρεχε διαστικτό μέσα στα σύννεφα. Ένα αυτοκίνητο πέρασε ξεφρενιασμένο άφήνοντας πίσω του μιá βαρειά μυρουδιά.

— Τώρα είναι άργά. Πήρα τόν δρόμο μου, είπε ο Άλέξης.

Ο Ζήσης σήκωσε τούς ώμους του.

— Μπορούσες να κοροϊδεύς και σύ, να ύποκρίνε- σαι. Ή ζωή είναι μιá κοροϊδία' παιός θα γελάση τόν

άλλον. Μπορούσες και σύ να ύποκρίνεσαι τόν πατριώτη. Τί σε πείραζε;

Είχανε φτάσει κουβεντιάζοντας στο σπίτι τού Ζήση.

— Πάμε άπάνω να κοιμηθούμε, είπε ο Ζήσης.
— Όχι. Δεν είναι άκόμα καιρός για τόν σπίτι σου, άποκρίθηκε ο Άλέξης.

— Δεν πιστεύω να ξενοχτίσης στο δρόμο;

— Κάπου θα βρω και γώ να τρυπώσω. Καληνύχτα' Χαριστήκανε. Ο Ζήσης στάθηκε στην έξώπορτα και κοίταζε τόν Άλέξη πού βάδιζε άργά στο σκο- τάδι όσο πού τόν έχασε από τά μάτια του.

— Κκκόμοιρε όνειροπλέχτη, μουρμούρισε και μπήκε μέσα.

Ο Άξέξης περνάει μέσα από στενοσόκκακα. Ένα κόκκινο φανάρι κρέμεται πάνω από μιá πόρτα. Ζυγώ- νει. Κοιτάζει από τόν τζάμι. Χτυπάει τήν πόρτα. Ένας άνθρωπος άνοίγει τήν πόρτα ξυπόλυτος, μαχμουρλής.

Μπαίνει. Ο άγέρας βρωμάει από τά χνώτα. Μιά λάμπα κρέμεται στη μέση. Ο Άλέξης προχωρεί στο βάθος, τρυπώνει πίσω από ένα τραπέζακι. Έκει θα ξενοχτίση με μιá δεκάρα, άκουμπώντας τόν κεφάλι στα χέρια του για μαξιλάρι... Κοιτάζει γύρω του. Όλοι κοιμούνται, ροχαλιζούνε ξένοιαστα, άκουμπώντας τά κεφάλια τους στα τραπέζακια... Ή καρδιά του σφι- χτηκε, οι θύμησες χυμήξανε από τόν βάλλος της ψυχής του να τόνε πνίξουνε....

Ο γείτονάς του πού άκουμπόσε στο δίπλανό τρα- πεζάκι άνοίγει κάποτε τά μάτια του, σηκώνει τόν κε- φάλι του.

— Άσε μας χριστιανέ μου να κοιμηθούμε! Τί κλαίς τόσην ώρα σε μικρό παιδάκι; μουρμουρίζει θυ- μωμένος και ξαναγέρνει τόν κεφάλι του στο κρύο μάρ- μαρο τού τραπέζιού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1.

Κάθεται σε μιá καρέκλα, με τόν μούτρο σχεδόν κολλημένο στο παγωμένο τζάμι, για να βλέπη έξω τόν κόσμο πού άρκιός, βιαστικώς περνάει στο πεζο- δρόμο. Πάνω στο τζάμι, θολό από τίς ανάσες και τήν άπλυσιά, ή ζεστή άχνα πού άπλώνεται μέσα στόν καφενέ, γίνεται νερό πού άργοσταλάζει σε σε ποταμάκια καί, καθώς φυσάει έξω ο άγέρας, τόν χαρτί πού κλεί- νει τόν κομμάτι πού λείπει από τόν τζάμι, κολλημένο με άλευρόκολλα, φουσκώνει σαν πανί, μιá πρós τά μέσα και μιá πρós τά έξω, βγαίνει μονότονα, ρυθ- μικά, και λές πώς τώρα θα σκιστή και θα χυμήξη μέσα ο άγέρας άγριος. Μά τόν χαρτί σε να νοιώθη πώς από αυτό κρέμεται ή ευτυχία έκεινων πού κά- θονται μέσα και ζεσταίνονται, φυλάει τήν τρύπα πιστά σε σκοπός βαλμένος για να διώχνη τόν δχτρώ και τόν ρυθμικό άγκομάχημά του είναι σε να λήη» Όχι' δε θα σάφήσω να μπης για να τούς χα- λάσης τή μικρή τους ετυχία»

Σάν κουραστούνε τά μάτια του από τόν κοίταγμα γυρίζει μέσα τόν κεφάλι του και φέρνει τή ματιά του, κουρασμένη, στα τραπέζακια, στους τοίχους, στο ντα- βάνι, στο πάτωμα, γιομάτο μαύρες βούλες από τά κάρβουνα πού κυλάνε από τούς λουλάδες τών ναργι- λέδων, στο πρόσωπο τού καφετζή με τήν άσπρη κατα- λερωμένη ποδιά όπου σκουπίζει κάθε τόσο τά χον-

τρά δάχτυλά του και τή μύτη του. "Όλα εκεί μέσα είναι βραχεία, μελαχολικά μὰ οἱ ἄνθρωποι φαίνονται εὐτυχησμένοι νὰ ρουφᾶνε τὸ ναργιλέ τους μέσα σὲ μιὰ ζεστή ἀτμόσφαιρα καὶ νὰ φτάνη σταυτιά τους τὸ σφύριγμα τοῦ ἀγέρα.

— Βάλε σκαμπίλι, φωνάζει ἕνας στὸ διπλὰν τραπέζακι κλείνοντας τὸ μάτι στὸ σύντροφό του καὶ χτυπώντας τὰ δάχτυλά του δυνατὰ πάνω στὸ σανίδι τοῦ τααπεζιού. Ὁ σύντροφός του βιάζεται νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν παραγγελία τοῦ ἀρχηγοῦ ἐνῷ κείνος φχαριστημένος γιὰ τὸ στρατήγημά του ποῦ πέτυχε μετράει τοὺς πόντους μεγάλωφωνα σὰ νὰ θέλῃ νὰ σκάσῃ τοὺς ἄλλους σφίγγοντας τὰ χαρτιά, τσακισμένα στὴ μέση τὸ ἕνα καθάλα στὸ ἄλλο, στὰ ροζάρικα δάχτυλά του.

Τὸ θέαμα δὲν τὸν τραβάει καὶ γυρίζει ἄλλοῦ τὰ μάτια του. Αὐτὴ τὴ στιγμή καταπιάνεται μὲ τὸ νοῦ του ἕναν ἀπολογισμό τῆς ζωῆς του καθὼς ἀκούει τὸ μονότονο παφ παφ τοῦ χαρτιοῦ ποῦναι κολλημένο στὸ τζάμι. Πιιγτότανε στὸ χωριό, καὶ στὴν Ἀθήνα ποῦ ἕνα δυνατὸ, πρωτόφαντο αἰσθημα τὸν τράβηξε σκλάβο πίσω ἀπὸ τὸν ἥσιο μιᾶς θεατρίνας, ἔλιπε πῶς θὰ μπορούσε νὰ δουλέψῃ πῶς πλατεῖα γιὰ τὴν πατρίδα, τὴ νικημένη, τὴ ντροπιασμένη. Μὰ στὴν Ἀθήνα ἔπιασε καινούριες ἀγάπες καὶ τὴν ἔξεχασε, τὴν πρόδωσε. Τώρα δὲ βλέπει πῶς μὲ τὰ μάτια τοῦ πατριώτη. Τὰ σύνορα πλατόνανε μέσα του, τὴ θέσῃ τοῦ πατριώτη τὴν πῆρε ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ δώσῃ καινούργια μορφή στὴν πατρίδα γιὰ νὰ μπορέσῃ καὶ πάλι νὰ τῆς ἀνοίξῃ τὴν καρδιά του. Τί κέρδισε ἔχασε τὴ θέσῃ του, κατάντησε νὰ κοιμᾶται σ' ἕνα ἄσυλο μαζί μὲ ζητιάνους, ἀνθρώπους ὑποπτους. Μὰ αὐτὸ δὲν τοῦ κάνει κακό. Δίπλα τους νοιώθει πῶς εἶναι πῶς κοντὰ στὴν ἀλήθεια. Ἡ φτώχεια δὲν μπόρεσε νὰ τὸν γονατίσῃ δὲ μετανοῖνει. Ἰσια ἴσια τώρα νοιώθει πῶς εἶναι σὲ τάξῃ μὲ τὴ συνείδησή του καὶ τὸ συναίσθημα αὐτὸ τοῦ γεννάει μιὰ ψυχικὴ γαλήνη ποῦ τὴν ἐνοιώθει βαθεῖα.

— Πήγαινε ὄξω.

— Σκαμπίλι ἐσὺ, διατάζει ὁ ἄλλος.

— Γράψε δυὸ, φωνάζει ὁ πρῶτος θριασκευτικὰ χαράζοντας μὲ τὴν κίμωνια δυὸ πλατεῖες γραμμὲς πάνω στὸ τραπέζακι.

Καρφώνει ἄπάνω τους τὴ ματιὰ του ἐνῷ κείνοι ἔακολουθεῖνε τὸ παίγνιδι τους ἀδιάφοροι. Εἶναι ἔλοι ἐργάτες μὲ ροῦχα τριμμένα. Νὰ τὸ καινούριο ὑλικό, νὰ τὸ προζύμι ποῦ θὰ ξαναπλάσῃ τὴν πολιτεία, τὴν ἀμαρτωλή. Μὰ ποῦναι ὁ πλάστης; Κι ἂν αὐτὸς μπόρεσε νὰ ὑψωθῇ σὲ μιὰ καινούριαν ἀντίληψῃ τῆς ζωῆς, τί τῷ φελος, σὰ δὲν ἔχει καὶ τὴ δύναμη νὰ ὑψώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους μαζί του, παρὰ τοὺς βλέπει νὰ χαμοσέρονται στὰ βαλτονέρια καὶ στὸ βοῦρκο τῆς πρόληψῃς καὶ τῆς ψευτιάς;

— Εἶμαι μικρός, μικρός, συλλογιέται καὶ στὰ χεῖλια του νοιώθει μιὰ φαρμακίλια.

Νὰ τί τὸν ἔλιβε, τί τὸν κάνει νὰ πονῇ. Οἱ ἄλλοι δίπλα του παίζουσε ξένοιαστα. Κανένα σκουλήκι στὴν ψυχὴ τους, καμιά ὑποψία. Εἶναι εὐτυχησμένοι μέσα στὸ σκοτάδι ποῦ τοὺς τριγυρίζει.

— Μὲ τίς ὑγιεῖς σας, βγήκαμε, φωνάζει ἕνας σὲ τὸνο θριασκευτικὸ, ἐνῷ ὁ ἄλλος πετάει τὰ χαρτιά θυμωμένος πάνω στὸ τραπέζι.

— Εἴχατε φύλλο στραβό, φωνάζει.

— Τεχνίτες δὲ λές; λέει ὁ ἄλλος.

Κάποιος πῆρε στὸ χέρι μιὰ φημερίδα καὶ ρίχνεται στὸ διάβασμα.

— Μωρὲ εἶδατε τί λέει ἐδῶ; φωνάζει ἄξαφνα.

— Τί τί; ρωτᾶνε ἔλοι περίεργοι ζυγώνοντας τὰ κεφάλια τους.

— Νὰ θάχουμε, λέει, σὲ λίγο ἐπανάσταση. Κάτι μαγερεύεται, ἡ κυβέρνησῃ τὰ μυρίστηκε κι ἀρχίζει νὰ λαβαίνῃ τὰ μέτρα τῆς.

— Διάβασε νὰκούσουμε.

Κείνος ἀρχίζει νὰ διαβάξῃ κομπιαστά, ἀργὰ ἐνῷ οἱ ἄλλοι μαζεύονται κοντὰ στὲ τραπέζι γιὰ νὰκούσουνε καλῆτερα.

— Αἱ ρὲ Παναγιὰ μου καὶ νὰ γίνῃ τίποτα. Θὰ φάῃ ἡ μύγα σίερα, λέει ἕνας.

— Ὅ,τι φάγνε αὐτοὶ οἱ μεγάλοι, θὰ τὰ ξεράσουνε, προσθέτει ἄλλος ἐνῷ τὸ πρόσωπό του ἄξαφνα ἀγριεύει καὶ τὰ μάτια του πετᾶνε κάτι παράξενες σπίθες σὰ νὰνακατεύτηκε μέσα του κάποια φωτιά σκεπασμένη ποῦ τὴν ἐφύσηξε ἄξαφνα ὁ ἀγέρας.

Ἐὶς Ἀλέξης παρακολουθεῖ τὴν κουβέντα τους σκεπτικῶς.

— Σὰς ἀρέσει ἡ ἐπανάστασι; ρωτᾶει ἄξαφνα μπαίνοντας κι αὐτὸς στὴν κουβέντα.

Ἐνας τοῦ ρήχνει μιὰ παράξενη ματιὰ σὰ νὰ θέλῃ νὰ τοῦ πῇ «τί κουταμάρα εἶναι αὐτὴ ποῦ λές;»

— Ἀ μοῦ ἀρέσει λέει; Καὶ γίνετα καλῆτερο πρᾶμα. Ὅλα κάτου θὰ τὰ βάλουμε, νὰ τὰ μισράσουμε. Ἄμ τί;

— Κ' ὑπερὰ μαύρη φορεσίτσα φασονέ, παπουτσάκ λουστρίνι τριζᾶτο, ρεμπουπλικίτσα, ὄχ, ἄς φέξῃ, παναγιὰ μου, προσθέτει ἄλλος γλύφοντας τὰ χεῖλια του.

— Μωρὲ καλὰ τὰ λέτε, μὰ ποῦναι αὐτὴ ἡ ἐπανάστασι. Δὲ βραβεῖστε. Ἐμεῖς οἱ φτωχοὶ δὲ θὰ ἴσομε ποτὲ θεοῦ πρόσωπο, λέει ἄλλος σ' ἕναν τόνο λυπημένο.

Τοὺς ἀφήνει νὰ λένε. Σὲ τέτοιο κατῆφορο, σὲ τέτοιο ξεχαλίνωμα εἶναι ἀδύνατο νὰ τοὺς παρακολουθήσῃ. Θὰ χρειάζετανε καιρὸς, σύστημα, μέθοδος γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ φωτιστοῦνε, νὰ νοιώσουνε τί θὰ πῇ ἐπανάστασι.

— Μωρὲ κάτι τρέχει. Σβήσανε τὰ φανάρια, δὲ βλέπετε; φωνάζει ἄξαφνα ἕνας.

Ὅλοι ἀφήνουνε τὴ συζήτηση καὶ πεισιόονται ὄξω. Μιὰ βουὴ φτάνει ἀπὸ μακρὰ ἄνθρωποι τρέχουνε βιστικοὶ σὰ νὰ τοὺς κυνηγᾶνε. Ἐνας ἄμαξας ποῦ κουτούλαγε στὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου, ξυπνάει, καμτοῦρίζει τάλωγό του καὶ παίρνει δρόμο.

— Τί τρέχει; ρωτᾶει κάποιος.

— Ἐπανάστασι, κάτι τέτοιο, ἀποκρίνετα κείνος λαχανιασμένος, ἔακολουθώντας νὰ τρέχῃ.

Ἐὶς Ἀλέξης γίνετα σκεπτικῶς.

— Ἐπανάστασι! τίσο γλήγορα κιάλας.

— Σκοτώσανε τὸ βασιλεῖα.

— Πιάσανε τοὺς ὑπουργούς.

Οἱ φράσεις μισές, κομμένες, πετᾶνε στὸν ἀγέρα σὰ νυχτερίδες ποῦ χυμύξανε ἀπὸ τίς τρύπες τῶν τοίχωνε νὰ βροκήσουνε μέσα στὸ σκοτάδι κι ὁ ἀγέρας γιμίζει ἀπὸ τὸ κρῦε τρίξιμο τῶ φτερουγιῶν τους. Ὁ Ἀλέξης ποῦ βλέπει τὸν κόσμο νὰ τρέχῃ, ἀποφασίζει νὰκολουθήσῃ κι αὐτὸς τὸ πλῆθος. Θέλει νὰ μάθῃ τί τρέχει. Ἀλήθεια λοιπὸν ἔχουμε ἐπανάστασι; Ἐτσι ἄξαφνα; Καὶ τόσο ἄγρια μάλιστα; Ἀπὸ ποῦ φύσηξε αὐτὸς ὁ ἀνεμος; Θάναι τάχατες ὁ ἀγέρας ὁ παγωμένος ποῦ μὲ τὴ σκληρὴ πνοή του καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιρα ἢ θάναι ὁ ἀγέρας ὁ ζεστός, ὁ νοτερός ποῦ φέρνει μαζί του τὴν ἀρρώστεια, κάνοντας τὴν ἀνάσσα βραεῖα;

— Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου, ἀκούγετα μιὰ γυναικία φωνὴ ποῦ σκίξει τὸν ἀγέρα μέσα στὸ πλῆθος ποῦ μιζώνετα ὄξω ἀπὸ ἕνα μαῦρο, βαρὺ χτίριο.

Εἶναι τὸ χτίριο τοῦ γκαζιου σιωπηλό, μυστηριώδικο

μέσα στο σκοτάδι, που άκούει αδιάφορο τις φωνές της γυναίκας να σπάζουν πάνω στους χοντρούς, σκονισμένους τοίχους του. Ο Άλέξης ζυγώνει σε μιὰ παρέα.

— Έκρηξη, λέει ένας.

— Έκρηξη, ναι, μιὰ βλατή. Τὸ κάνανε γιὰ νὰ κόψουνε τὸ φῶς καὶ νὰ κάνουνε καλῆτερα τὴ δουλειὰ τους.

Ο Άλέξης κάτι θέλει νὰ ρωτήσῃ μὰ τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ βρῇ μιὰ ἐξήγηση πού νὰ μοιάζῃ μὲ τὴν ἄλλη. Καθένας ἔχει καὶ δική του ἐξήγηση.

— Στὴ φάμπρικα αὐτὴ δουλεύει ὁ Ζήσης· ἀπὸ αὐτὸνε κάτι μποροῦσα νὰ μάθω, συλλογιέται καὶ ἀρχίζει νὰ τονὲ ζητάῃ μέσα στὸ πλῆθος.

Τρόμαξε νὰ τονὲ γνωρίσῃ. Καπνισμένος, μὲ τὴν ὄψη ἀλλαγμένη, εἶχε γίνει ἀγνωρίστος. Τὰ μάτια του γυαλιζάνε μέσα στὸ σκοτάδι, τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι.

— Αἰσπὸν ἐπανάστασῃ; ρώτησε σὲ τόνο μυστηριώδικο.

— Τί ἐπανάστασῃ καὶ καλοκόθια. Τὰ καζάνια εἴτανε σάπια· τὸ φωνάζαμε ἀπὸ κειρὸ μὰ ποιὸς νὰ σὲ ἀκούσῃ. Εἶχανε ἁμαρτίες τόσο ἄνθρωποι νὰ πάνε ἄδικα.

— Εἶναι πολλοὶ σκοτωμένοι;

— Ποιὸς τοὺς ξέρει. Ὅλο καὶ ξεθάπτουνε. Ἄ! εἴτανε τόσο φοβερό...

Ἐνα κάρρο προχωρεῖ μέσα στὸ πλῆθος πού ἀνοίγεται γιὰ νὰ τοῦ κάνη δρόμο νὰ περάσῃ, καὶ στέκεται μπροστὰ στὴ βρειὰ, σιδερένια ὀξώπερτα. Τὸ πλῆθος στριμώνεται μπροστὰ στὴν πόρτα.

— Νά, νὰ τοὺς βγάζουνε, ἀκούγεται σὲ λίγο μιὰ φωνή.

Ἐναν ἕναν τοὺς βγάζουνε ἀπὸ μέσα καὶ τοὺς ἀπιθώνουνε στὸ κάρρο. Τώρα εἶναι δύσκολο νὰ ξεχωρίσῃ κανεὶς τοὺς ζωντανούς ἀπὸ τοὺς πεθασμένους Ὅλοι κοίτουνται ἀνάκατα μέσα στὸ κάρρο πού ἀπὸ πίσω του ἀρχίζει νὰ κυλάῃ ἀργὰ ἕνα μικρὸ, κόκκινο ρυάκι κάτω στὸ χῶμα.

— Ἄντρούλη μου, φωνάζει μιὰ γυναίκα καὶ ρήχνεται ξεφρενιασμένη πίσω ἀπὸ τὸ κάρρο πού ξεκινάει ἀγκομαχώντας.

Ἐνας χωροφύλακας δοκιμάζει νὰ τὴν κρατήσῃ.

— Μὴν κάνης ἔτσι κυρά. Πού τὸ ξέρεις· μπορεῖ ὁ ἄντρας σου νὰ μὴν ἔχῃ τίποτα.

— Ἄφήστε με νὰ τὸν ἰδῶ.

— Τώρα εἶναι ἀδύνατο—περίμενε νὰ ξεμερώσῃ.

Κεῖνη ξεφεύγει ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ τρέχει νὰ πρεφτάσῃ τὸ κάρρο πού παίρνει τὸ δρόμο γιὰ τὸ νεσοκομεῖο ἐνῶ οἱ φωνές της σκίζουνε τὸν ἀέρα.

Ο Ζήσης στέκεται σὲ μιὰ γωνιὰ ἀκούνητος, σάν ἀπολιθωμένος. Ἄξαφνα νοιώθει ἕνα χέρι νὰ κκουμπάῃ στὸν ὦμο του. Γυρίζει καὶ βλέπει τὸν κύριο Λίντα.

— Μπα, ἐσεὶς ἐδῶ, ψιθυρίζει ἀπορώντας.

Κεῖνος δὲν ἀπαντάει, τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν τραβάει σὲ μιὰν ἄκρη καὶ κάτι τοῦ λέει σιγαλά, ψιθυριστά. Ο Ζήσης κουνάει τὸ κεφάλι του σὰ νὰ βρι-

σκεται σύφωτος. Ἐπειτα ἐνῶ ὁ κύριος Λίντας γλυστράει σὰ φεῖδι μέσα στὸ πλῆθος κεῖνος τρέχει νὰ βρῇ τὸν Άλέξη.

— Ἀπόψε στίς δώδεκα νὰ εἶσαι στὴς Ρίγκς. Θάναί κα' οἱ ἄλλοι, τοῦ ψιθυρίζει στὸ αὐτὸ μυστηριώδικο.

— Τί τρέχει; ρωτάει ὁ Άλέξης πού ἀρχίζει τώρα νὰ δνειρεύεται στάλγθινὰ ἐπανάστασες καὶ αἵματα μέσα στὴ σύχυση τοῦ μυαλοῦ του.

— Ἐλα καὶ θὰ μάθης, εἶπε κα' ἐφυγε βιαστικός.

Ο Άλέξης τὸν εἶδε νὰ ζυγώνῃ ἕναν ἐργάτη, κάτι νὰ τοῦ λέῃ μυστικά στὸ αὐτὸ, ἔπειτα νὰ τὸν ἀφήνῃ γιὰ νὰ ζυγώσῃ ἄλλοτε παραπέρα. Εἶτανε τὸ πνεῦμα πού διψοῦσε ἐκδίκηση κα' ἐννοοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ τινέ παρῃ γιὰ νὰ τινέ χαρίσῃ σάν ἐξιλέωση στὴν ὀργισμένη ψυχὴ του. Μὲ τὰ μαλλιά ἀνακατωμένα, μὲ τὸ πρόσωπο μαῦρο ἀπὸ τὴν καπνιά, κυκλοφοροῦσε μέσα στὸ πλῆθος σὰ δαίμονας πού θέλει ἔλα νὰ ταναποδογυρίσῃ. Ο Άλέξης κάρφωσε πάνω του τὴ ματιὰ του γιομάτη σεβασμό.

— Αὐτὸς δὲν εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος, μωρμούρισε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ μελέτη ἐπιστημονικὴ τοῦ Ψυχάρη μᾶς ἤρθε τώρα τελευταία ἀπὸ τὸ Παρίσι, μὲ τὸν τίτλο: «Salomé et la décollation de Saint Jean-Baptiste». Γιὰ τὴ μελέτη αὐτὴ θὰ δημοσιέψουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο σημεῖωμα γραμμένο ἀπὸ τὸν Κωστὴ Παλαμά.

«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» εἶναι ὁ τίτλος τῆς καινούριας πολιτικῆς, φιλολογικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐπιθεώρησης πού θὰ βρεῖ ἀπὸ τὸν Ἄριστο Καμπάνη. Τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» θὰ βγαίνουν τρεῖς φορὲς τὸ μῆνα καὶ τὸ πρῶτο τεῦχος τους ἀπὸ ὅτ μεγάλες σελίδες θὰ κυκλοφορήσῃ τὸν ἐρχόμενο μῆνα. Ἡ συντρομὴ τους εἶναι δεκαπέντε δραχμὲς τὴ χρονιά.

ΑΠΟ τὰ πολλὰ δάφνια στεφάνια πού προσφερθήκανε στὴν πρώτη τοῦ «Πρωτομάστορα» στὸν Καλομοῖρη καὶ πού στολίζουν τώρα τὸ γραφεῖο του, ἕνα μᾶς ἔκαμε περσότερη ἐντύπωση, ποῦχει τυπωμένο στὴ μιὰ γαλάζια κορδέλλα του «Στὸν καθηγητὴ μας κ. Μ. Καλομοῖρη» καὶ στὴν ἄλλη τὰ ὀνόματα τεσσάρων ἀπὸ τὲς μαθήτριές του, πού τοῦ τὸ προσέφερανε. Οἱ μαθήτριες νὰ στεφανώνουν τοὺς καθηγητὰ τους, εἶναι κάτι πού δὲ θὰν τὸ χαροῦν ποτὲ οἱ διάφοροι **Εἰδικοί** τῶν «Ἀθηνῶν»... καὶ περιχώρων.